

Sodišča**Državna institucija za varstvo človekovih pravic****Institucionalizirani varuh človekovih pravic: varuh pravic****Specializirani organi za človekove pravice****Druge specializirane institucije****Sodišča**

Svoboščine in temeljne pravice oseb zagotavljajo predvsem upravni sodniki in sodniki rednih sodišč, na katere se lahko posamezniki obrnejo v primeru spora. Ustavni svet (Conseil constitutionnel), ki odloča o ustavnosti zakonov, izvaja dve vrsti nadzora:

nadzor nad zakoni, ki še niso bili razglašeni: ustavnemu svetu se obvezno predložijo sistemski zakoni in uredbe parlamentarnih skupščin pred razglasitvijo prvih oziroma začetkom veljavnosti drugih. Predloži se mu lahko tudi mednarodna zaveza pred njeno ratifikacijo ali odobritvijo. Navadni zakoni se lahko svetu predložijo pred njihovo razglasitvijo;

nadzor nad razglašenimi zakoni: z revizijo ustave z dne 23. julija 2008 je bil v ustavo vključen člen 61-1, s katerim je uvedeno prednostno vprašanje ocene ustavnosti. S to reformo je bila državljanom podeljena pravica, da v postopku izpodbijajo ustavnost razglašenega zakona, ki bi posegal v pravice in svoboščine, zagotovljene z ustavo. Sodišče predloži prednostno vprašanje ocene ustavnosti kasacijskemu sodišču (Cour de cassation) ali državnemu svetu (Conseil d'État). Državni svet ali kasacijsko sodišče pa ga lahko predložita ustavnemu svetu, ki mora odločiti v treh mesecih. Tako ustavni svet od 1. marca 2010 na predlog državnega sveta ali kasacijskega sodišča preverja, ali so z neko zakonodajno določbo, ki se že uporablja, kršene pravice in svoboščine, zagotovljene z ustavo. Ustavni svet lahko po potrebi razveljavi zadevno določbo.

Dodatne informacije o prednostnem vprašanju ocene ustavnosti so na voljo na naslovih:<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21088>;<http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/qpc/>.

Organizacija sodišč in njihove pristojnosti so podrobno predstavljene na spletiščih državnega sveta, kasacijskega sodišča in ustavnega sveta:

<http://www.conseil-etat.fr/>;<https://www.courdecassation.fr/>;<http://www.conseil-constitutionnel.fr/>.**Državna institucija za varstvo človekovih pravic****Nacionalna posvetovalna komisija za človekove pravice (Commission nationale consultative des droits de l'homme)**

Nacionalna posvetovalna komisija za človekove pravice je francoska državna institucija za varstvo človekovih pravic. Ustanovljena je bila leta 1947. Komisija, ki se šteje za neodvisen upravni organ, je državna struktura, ki svoje naloge opravlja popolnoma neodvisno (na podlagi zakona št. 2007-292 z dne 5. marca 2007). Sestavlja jo 64 oseb in predstavnikov organizacij civilne družbe.

Naloge

Komisija spodbuja dialog med vlado, parlamentom, institucijami in civilno družbo na področju človekovih pravic, humanitarnega prava in ukrepov ter boja proti rasizmu.

Na podlagi svojih pogodbenih obveznosti na področju človekovih pravic prispeva k pripravi poročil, ki jih Francija predloži mednarodnim organizacijam. Prispeva k izobraževanju o človekovih pravicah.

Odgovorna je za pripravo javnega letnega poročila o boju proti rasizmu iz člena 2 zakona z dne 13. julija 1990.

Komisija lahko na lastno pobudo opozori javne organe na ukrepe, ki po njenem mnenju podpirajo varstvo in spodbujanje človekovih pravic. Lahko izpostavi vsa vprašanja, ki se nanašajo na nujne humanitarne razmere, in spodbudi izmenjavo informacij o sredstvih, ki omogočajo reševanje takih razmer.

Komisija objavi mnenja in poročila, ki jih sprejme.

Delo v komisiji je razdeljeno na pet pododborov, in sicer za: družbena in etična vprašanja; rasizem, antisemitizem, ksenofobijo, diskriminacijo in ranljive skupine; institucije, pravosodje, policijo in migracijska vprašanja; evropska in mednarodna vprašanja ter mednarodno humanitarno pravo in humanitarne ukrepe.

Naslov:

Commission nationale consultative des droits de l'homme

35 Rue Saint-Dominique, 75007

Pariz

Več informacij: <http://www.cncdh.fr/>.**Institucionalizirani varuh človekovih pravic: varuh pravic (Défenseur des droits)**

Varuh pravic je neodvisna institucija, ki je v ustavo vpisana od 23. julija 2008 ter je bila ustanovljena s sistemskim zakonom št. 2011-33 in navadnim zakonom št. 2011-334 z dne 29. marca 2011.

Naloge

Naloge varuha pravic so:

varstvo pravic in svoboščin posameznikov v odnosih z upravnimi organi;

varstvo in spodbujanje otrokovih koristi in pravic;

boj proti zakonsko prepovedani diskriminaciji in spodbujanje enakosti;

skrb za upoštevanje poklicne etike s strani oseb, ki skrbijo za varnost.

Varuh pravic je nastal z združitvijo štirih predhodno obstoječih institucij: varuha človekovih pravic republike (Médiateur de la République), varuha otrokovih pravic (Défenseur des enfants), visokega organa za boj proti diskriminaciji in enakost (Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l'Égalité (HALDE)) in nacionalne komisije za poklicno etiko na področju varnosti (Commission Nationale de Déontologie de la Sécurité (CNDS)).

Pooblastila

Varuh pravic je pooblaščen za prejetje pritožb vseh fizičnih ali pravnih oseb, vključno z mladoletnimi osebami, ki bi želele uveljavljati varstvo svojih pravic. Zadevo, ki spada na njegovo področje pristojnosti, lahko v vseh okoliščinah obravnava tudi po uradni dolžnosti.

Za izpolnjevanje teh nalog ima po eni strani pri obravnavi pritožb posameznikov preiskovalna pooblastila, ki mu omogočajo, da pridobi vse ustrezne dokumente, zasliši osebe in celo opravi preverjanja na kraju samem. Po drugi strani pa lahko tudi oblikuje predloge za zakonodajne ali regulativne spremembe in priporočila za javne in zasebne organe.

Oblikuje lahko tudi priporočila za odpravo težav ali posegov v pravice, v zvezi s katerimi je prejel pritožbe. Zadevne osebe ali organi ga morajo obvestiti o ukrepih, sprejetih na podlagi njegovih priporočil. Če tega ne storijo ali če meni, da njegova priporočila niso bila upoštevana, lahko zadevni osebi ali organu odredi, da v določenem roku sprejme potrebne ukrepe. Če njegove odredbe niso upoštewane, lahko sestavi posebno poročilo, naslovljeno na zadevno osebo ali organ. To poročilo se objavi.

Pomaga lahko tudi pri mediaciji ali predlaga transakcijo, prav tako lahko pomaga žrtvam pri pripravi njihove zadeve in opredelitvi postopkov, ki so primerni za njihovo zadevo.

Varuh pravic lahko organu, pooblaščenemu za uvedbo disciplinskega postopka, predstavi dejstva, s katerimi je seznanjen in ki po njegovem mnenju upravičujejo uvedbo sankcije. V sodnih postopkih lahko tudi intervenira v podporo pritožniku s predložitvijo pisnih ali ustnih stališč.

Organizacija

Na sedežu varuha pravic v Parizu dela skoraj 250 oseb. V celinski Franciji in njenih čezmorskih departmajih je državljanom na voljo približno 400 pooblaščenih prostovoljcev, ki jim pomagajo pri varstvu njihovih pravic, sprejemajo njihove pritožbe in odgovarjajo na njihove prošnje. Prisotni so v različnih lokalnih strukturah, kot so: prefekture, podprefekture, centri za pravno pomoč, točke dostopa do pravnih informacij in svetovanja ter občinski prostori. Pooblaščenec tudi dežurajo v zaporih in sodelujejo s centri za pomoč invalidnim osebam.

Varuh pravic predseduje kolegijem, ki mu pomagajo pri izvajanju njegovih pristojnosti na področju „varstva in spodbujanja otrokovih pravic“, „boja proti diskriminaciji in spodbujanja enakosti“ ter „poklicne etike na področju varnosti“.

Predsednik vlade na predlog varuha pravic imenuje njegove pomočnike, med katerimi so:

varuh otrokovih pravic, podpredsednik kolegija, pristojnega za varstvo in spodbujanje otrokovih pravic;

pomočnik, podpredsednik kolegija, pristojnega za poklicno etiko na področju varnosti;

pomočnik, podpredsednik kolegija, pristojnega za boj proti diskriminaciji in spodbujanje enakosti.

Predložitev zadeve varuhu pravic

Vsaka fizična (posameznik) ali pravna oseba (družba, združenje itd.) se lahko neposredno in brezplačno obrne na varuha pravic, če: meni, da je diskriminirana;

ugotovi, da predstavnik javnega reda (policija, žandarmerija, carina itd.) ali zasebnik (varnostni uslužbenec itd.) ni upošteval pravil dobrega ravnanja;

ima težave v svojih odnosih z javno službo (sklad za družinske dodatke, zavod za zaposlovanje, pokojninski zavod itd.);

meni, da se ne spoštujejo otrokove pravice.

Na varuha pravic se lahko obrne tudi otrok ali oseba, mlajša od 18 let, otrokovi družinski člani ali njegovi zakoniti zastopniki, zdravstvene ali socialne službe, združenje, katerega statut se nanaša na varstvo otrokovih pravic, poslanec francoskega parlamenta in francoski poslanec v Evropskem parlamentu ter tuja institucija, ki ima enake funkcije kot varuh pravic. Varuh pravic lahko ukrepa v zvezi s francoskimi in tujimi otroki, ki živijo v Franciji, in francoskimi otroki, ki živijo v tujini, na številnih področjih za varstvo otrokovih pravic, zlasti na področjih zaščite otrok, zdravja in invalidnosti, kazenskega pravosodja, posvojitve, šolanja za vse in tujih mladoletnih otrok.

Državljeni lahko svojo pritožbo pošljejo neposredno varuhu pravic:

prek [spletnega kontaktnega obrazca](#);

z brezplačno pošto, brez frankiranja.

Naslov:

Défenseur des droits

Libre réponse 71120

75342 Pariz Cedex 07

Več informacij: <https://www.defenseurdesdroits.fr/en>.

Specializirani organi za človekove pravice

Na področju pravic in svoboščin delujejo tudi drugi specializirani organi:

Nadzorni organ za varstvo podatkov

Nacionalna komisija za informatiko in svoboščine (Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL))

Nacionalna komisija za informatiko in svoboščine je francoski nadzorni organ na področju varstva osebnih podatkov. Svoje naloge opravlja v skladu z zakonom št. 78-17 z dne 6. januarja 1978, kakor je bil spremenjen.

Naloge

Nacionalna komisija za informatiko in svoboščine je neodvisen upravni organ. Opravlja predvsem naslednje naloge:

vse posameznike, na katere se nanašajo osebni podatki, in upravljavce podatkov obvešča o njihovih pravicah in dolžnostih;

skrbi, da se osebni podatki obdelujejo v skladu z določbami zakona z dne 6. januarja 1978, kakor je bil spremenjen. Tako glede na zadevne podatke dovoli obdelavo, izda svoje mnenje in prejema izjave o obdelavi podatkov;

prejema pritožbe in prošnje v zvezi z obdelavo osebnih podatkov ter njihove vložnike obvesti o ukrepih, sprejetih na njihovi podlagi;

odgovarja na prošnje za mnenje javnih organov in po potrebi sodišč ter svetuje osebam in organom, ki izvajajo ali nameravajo izvajati avtomatske obdelave osebnih podatkov;

v skladu s [členom 40 zakonika o kazenskem postopku](#) državnega tožilca nemudoma obvesti o kršitvah, s katerimi je seznanjena, in lahko predloži stališča v kazenskih postopkih;

s posebnim sklepom lahko enega ali več svojih članov ali generalnega sekretarja zadolži, da opravi preverjanja vseh obdelav in po potrebi pridobi kopije vseh dokumentov ali nosilcev informacij, koristnih za njene naloge, ali da za taka preverjanja pooblasti uslužbenca svojih služb;

z njo se opravi posvetovanje o vsakem osnutku zakona ali odloka ali vsaki določbi osnutka zakona ali odloka, ki se nanaša na varstvo osebnih podatkov ali obdelavo takih podatkov.

Komisija vsako leto predloži predsedniku republike in predsedniku vlade javno poročilo o izvajanju svojih nalog.

Predložitev zadeve komisiji za informatiko in svoboščine

Na komisijo za informatiko in svoboščine se lahko obrne vsaka oseba, ki ima težave pri uveljavljanju svojih pravic. Posameznik se mora za uveljavljanje svojih pravic s področja informatike in svoboščin najprej obrniti neposredno na organe, ki hranijo njegove podatke. V primeru težav, nezadovoljivega

odgovora ali neobstoja odgovora se lahko pri komisiji za informatiko in svoboščine vložijo spletna pritožba v zvezi z različnimi zadevami: internetom, trgovino, delom, telefonijo, banko in krediti.

Zadevna povezava: <https://www.cnil.fr/fr/plaintes>

Naslov:

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés

3 Place de Fontenoy – TSA 80715

75334 PARIZ CEDEX 07

Več informacij: <https://www.cnil.fr/>.

Generalni nadzornik prostorov za odvzem prostosti (Contrôleur général des lieux de privation de liberté)

Francoski zakonodajalec je po ratifikaciji **Opcijskega protokola** h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, ki ga je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 18. decembra 2002, z **zakonom št. 2007-1545 z dne 30. oktobra 2007** ustanovil generalnega nadzornika prostorov za odvzem prostosti, ki je neodvisen upravni organ.

Naloge

Generalni nadzornik skrbi za to, da se z osebami, ki jim je odvzeta prostost, ravna človeško in ob upoštevanju človeškega dostojanstva, ter zagotavlja, da je vzpostavljeno ustrezno ravnotežje med spoštovanjem temeljnih pravic oseb, ki jim je odvzeta prostost, in vidiki javnega reda. Njegova naloga je preprečiti kakršno koli kršitev njihovih temeljnih pravic.

Generalni nadzornik se v okviru svojih nalog posveča razmeram v zaporih, pogojem pridržanja ali hospitalizacije, pa tudi delovnim razmeram osebja in različnih posrednikov, ki neizogibno vplivajo na delovanje ustanove in naravo odnosov z osebami, ki jim je odvzeta prostost. Generalni nadzornik svobodno izbira ustanove, ki jih namerava obiskati, njegovi obiski pa so lahko načrtovani (v takem primeru je vodja ustanove ob obisku obveščen nekaj dni vnaprej) ali nenapovedani.

Pooblastila

Generalni nadzornik lahko kadar koli in na celotnem francoskem ozemlju obišče kateri koli kraj, v katerem je osebam odvzeta prostost: zapore, zdravstvene ustanove, ustanove pod skupno pristojnostjo ministrstva za zdravje in ministrstva za pravosodje, policijske in žandarmerijske prostore za pridržanje, prostore za carinsko zadržanje, centre in prostore za upravno pridržanje tujcev, čakalna območja pristanišč in letališč itd. Generalni nadzornik izvaja nadzor nad materialnim izvajanjem postopkov odstranitve tujih oseb do njihove izročitve organom namembne države.

Zadevni organi ne morejo nasprotovati obisku, razen iz resnih in nujnih razlogov, povezanih z nacionalno obrambo, javno varnostjo, naravnimi katastrofami ali resnimi težavami v kraju obiska.

Generalni nadzornik zadevnemu ministru ali ministroma predloži poročilo o obisku in priporočila, ki jih lahko objavi. Poleg tega vsako leto predsedniku republike in parlamentu predloži poročilo o dejavnosti, ki se objavi.

Predložitev zadeve generalnemu nadzorniku prostorov za odvzem prostosti

Državljan lahko generalnega nadzornika prostorov za odvzem prostosti obvesti o razmerah, zaradi katerih so po njegovem mnenju kršene njegove temeljne pravice ali temeljne pravice osebe, ki ji je odvzeta prostost (ali ki ji je bila nedavno odvzeta prostost), in ki so povezane z razmerami v zaporu, pogoji zadržanja, pridržanja ali hospitalizacije, organizacijo ali delovanjem službe. Generalni nadzornik prostorov za odvzem prostosti je dosegljiv samo po pošti na naslednjem naslovu:

Madame la Contrôleure générale des lieux de privation de liberté

BP 10301

75921 Pariz Cedex 19

Osebe, ki jim je odvzeta prostost, njihovi bližnji, osebe, ki delujejo znotraj ustanove, in osebe lahko za sestanek z generalnim nadzornikom ali enim od nadzornikov, ki sestavljajo njegovo ekipo, zaprosijo tudi neposredno ob njegovih obiskih v ustanovah.

Naslov:

Le Contrôleur général des lieux de privation de liberté 16/18 quai de la Loire

BP 10301

75921 Pariz Cedex 19

Več informacij: <http://www.cgjpl.fr/>.

Druge specializirane institucije

Dostop do pravnega varstva: točke dostopa do pravnih informacij in svetovanja (points d'accès au droit), centri za pravno pomoč (maisons de justice et du droit) in službe za pravne storitve (antennes de justice)

Za olajšanje dostopa posameznikov do informacij o njihovih pravicah ter postopkih in organizaciji pravosodja ter za pomoč pri kakršnem koli postopku za uveljavljanje pravice je Francija vzpostavila točke dostopa do pravnih informacij in svetovanja, centre za pravno pomoč in službe za pravne storitve, ki so lokalne pravosodne ustanove, ki državljanke obveščajo o njihovih pravicah in jim med drugim predlagajo nekatere sporazumne načine reševanja sporov.

Imenik centrov za pravno pomoč, točk dostopa do pravnih informacij in svetovanja ter služb za pravne storitve:

<http://www.annuaires.justice.gouv.fr/annuaires-12162>.

Več informacij:

<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/modes-alternatifs/que-sont-maisons-justice-du-droit.html>

Zadnja posodobitev: 09/03/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.